

ELEKTRON ADABIYOTLARNING SAMARALI AFZALLIKLARI

*Andijon davlat universiteti
Kompyuter ilmlari va dasturlash
texnologiyalar yo'nalishi
2- bosqich magistranti
Sultanova Dildora Ilhomjon qizi*

Annotatsiya. Elektron o'quv qo'llanma bu tipik o'quv dasturiga mos keladigan va o'quvchiga o'quv kursi yoki uning bo'limini mustaqil ravishda yoki o'qituvchi yordamida o'zlashtirish imkoniyatini beruvchi dasturiy-uslubiy o'quv majmuasi.

Kalit so'zlar. Gipermatn, interaktiv, Netscape Composer, Microsoft FrontPage

Bugungi kunda elektron o'quv qurollari o'qishni boyitish, uni turli axborot texnologiyalari imkoniyatlari bilan to'ldirish va shu orqali o'quvchilar uchun yanada qiziqarli va jozibador qilish imkonini berishiga hech kim shubha qilmaydi. Taqdim etilgan materialning juda ravshanligi, kurslarning turli qismlarining o'zaro bog'liqligi, murakkabligi va interaktivligi dasturlarni talabalar va o'qituvchilar uchun bebaho yordamchi qiladi. Ko'pgina multimedia funktsiyalari tufayli o'quv jarayoni yanada samarali va qiziqarli bo'ladi.

Elektron ma'lumotnoma - bu o'quv fanini to'liq yoki qisman qamrab oluvchi avtomatlashtirilgan ta'lim uchun mo'ljallangan virtual tizim.

Zamonaviy ta'limning tendentsiyalaridan biri ta'limning barcha bosqichlarida yangi bilimlarni olish uchun kompyuter vositalari va kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish hisoblanadi. Axborot o'qitish vositalaridan foydalanish turli didaktik g'oyalar va o'qitish jarayonini tashkil etish tamoyillarini amalga oshirish uchun yaxshi texnik imkoniyatlar yaratadi, o'qituvchi faoliyatini har tomonlama yangi mazmun bilan to'ldiradi. Biroq, bu o'qituvchi vazifasining bir qismini o'z zimmasiga oladigan kompyuter o'qituvchini o'quv jarayonidan butunlay siqib chiqarishi mumkinligini ko'rsatmaydi. Aksincha, axborot texnologiyalaridan foydalanish o'quv jarayonini kuchaytirish, o'quvchilarning o'rganilayotgan fanga qiziqishini oshirish va o'quv jarayoni samaradorligini oshirishga qaratilgan. Ularning yordami bilan siz o'rganilgan materialni yaxshiroq tushunishga erishishingiz mumkin.

Elektron darslik an'anaviy darsliklarning afzalliklari bilan axborot texnologiyalari xususiyatlarini o'zida mujassam etgan yangi avlod adabiyoti ekanligi umumiy qabul qilingan. Elektron darsliklar - bu o'quv jarayonining didaktik siklining uzluksizligi va to'liqligini ta'minlaydigan, nazariy materiallar bilan ta'minlaydigan, o'quv faoliyati va bilim darajasini boshqarishni, shuningdek, ma'lumot qidirish funktsiyalarini, kompyuter vizualizatsiyasi bilan matematik va simulyatsiya modellarini taklif qiluvchi

murakkab o'quv dasturiy ta'minot tizimi, va xizmat interaktiv qayta aloqa ob'ekti sifatida ishlaydi. Shuning uchun elektron darslik yaratish uchun yaxshi darslik olib, uni navigatsiya (gipermatnlar yaratish) va boy illyustrativ materiallar (jumladan, multimedia vositalari) bilan jihozlash va uni kompyuter ekranida ko'rsatish yetarli emas. Elektron darslik tasvir yoki ma'lumotnomaga aylanmasligi kerak, chunki uning vazifasi tubdan farq qiladi. Masofaviy ta'lim tizimining rivojlanishi va ta'lim jarayoniga yangi axborot texnologiyalarining keng ko'lamda joriy etilishi munosabati bilan elektron o'qitish vositalarini ishlab chiqish dolzarb vazifaga aylandi. So'nggi yillarda elektron ta'lim vositalari boshqa elektron nashrlar orasida tobora ommalashib bormoqda. Masofaviy ta'limning barcha komponentlarini, jumladan, elektron o'quv qurollarini zamonaviy kompyuter va telekommunikatsiya uskunalari bilan yaratilgan yagona axborot muhitida tashkil etish maqsadga muvofiq. Ushbu yondashuv bilan sahifalarni qo'lda emas, balki veb-saytning mahalliy nusxasi saqlanishi va kerak bo'lganda yangilanishini ta'minlaydigan maxsus vositalar yordamida yaratish tavsiya etiladi. Aksariyat ta'lim muassasalari o'zgaruvchan yoki avtomatik yangilanadigan tarkibni o'z ichiga olgan veb-saytlarga muhtoj. Bu erda biz oddiy hujjat tartibini qoldiramiz va dasturlashga juda yaqinlashamiz. Bunday veb-saytlarni yaratish eng yaxshi mutaxassislarga topshiriladi. O'quv materiallarini ishlab chiqish uchun Netscape Composer yoki Microsoft FrontPage kabi mavjud bo'lgan ko'plab HTML mualliflik va tahrirlash vositalaridan foydalanish gipermatn va dasturlash ko'nikmalariga oid asosiy bilimlarni talab qiladi. Bundan tashqari, veb-hujjatlarga foydalanuvchi ma'lumotlariga tezkor javob berishga imkon beruvchi interaktiv xususiyatlarni berish uchun muallif Java, JavaScript yoki CGI ilovalari yordamida ishlov beruvchilarni yozish zarurati bilan bog'liq bo'lgan Internet texnologiyalari bo'yicha yanada chuqurroq bilimga ega bo'lishi kerak. Shunday qilib, onlayn masofaviy ta'lim uchun o'quv materiallarini yaratish o'qituvchi-ishlab chiquvchining zamonaviy axborot texnologiyalaridan amaliy foydalanish sohasidagi kompetentsiyasiga juda yuqori talablarni qo'yadi. Elektorn darsliklar rang- barang va va ma'lumotlarga boy bo'lsa, qiziqarli tarzda talaba tomonidan qabul qilinadi va mazunmi, samarali dars samaradorligi ortadi. Biz bunda nafaqat darsli samaradorligini oshiribgina qolmay talabalarining xotirasida mavzu mushatkam o'rnashib qolishi uchun ham yordam bergan bo'lamiz. Hammamizga ma'lumki hozirda oliy ta'lim muassasalaridan tortib maktabgacha ta'li muassasalari raqamlashtirilgan holda ish yuritishib kelmoqda. Maktablarda o'quv darsliklari davlat tomonidan taqdim etiladi. Oliy ta'limda esa talabalar kutubxonalardan olishlari kerak bo'ladi, izlagan kitobini olish uchun esa bir qancha vaqt kutish kerak bo'ladi. Biz bu bilan kutubxonalarda o'quvchilarning kitob kutishini oldini olgan holda elektron adabiyotlarni yaratishni tobora kengaytirish borishimiz lozim deb o'ylayman. Talabalar bir vaqtning o'zida

foydalanishadilar. Biz bu maqolada elektron adabiyotlarning samarali tomonlarini yoritishga harakat qildik.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Антонова, С. Г. Современная учебная книга: создание учеб. лит. нового поколения [Текст] / С.Г. Антонова, Л.Г. Тюрина. – М.: Сервис, 2001. – 287 с.
2. Берденникова, Н.Г. Организационное и методическое обеспечение учебного процесса в вузе [Текст]: учебно-методическое пособие / Берденникова Н.Г., Меденцев В.И., Панов Н.И. – СПб.: Д.А.Р.К., 2006. – 208 с.
3. Жарый, С.В. Новые информационные технологии в учебном процессе высшего учебного заведения [Электронный ресурс] / С.В. Жарый // Сб. материалов науч.-практ. конф. "Информационная среда ВУЗа XXI века". - Режим доступа:
4. Файзиев Р.А., Собиров А.А., Зиядуллаев Д.Ш. Технология создания электронных учебников. Учебное пособие. – Т.: IQTISODIYOT, 2019. -160 с.